



Dato: 20. november 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2009-793-0056
Dok.: JJA40303

STRAFFELOVRÅDETS KOMMISSORIUM

om revision af straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden

1. Straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden indeholder en række forskellige forbrydelser, som har til formål dels at beskytte mænds og kvinders adgang til selv at bestemme, hvem de vil stå i seksuelt forhold til, dels at beskytte børn og unge og visse særlig udsatte personer mod seksuelle overgreb. Det gælder f.eks. straffelovens § 216 om voldtægt, § 217 om samleje ved anden ulovlig tvang og § 222 om samleje med en person under 15 år. De pågældende bestemmelser omfatter både samleje og anden kønslig omgængelse end samleje (straffelovens §§ 224 og 225).

Kapitlet indeholder endvidere en række andre bestemmelser, dels om seksuelle krænkelser af mindre grov karakter (§ 232 om blufærdighedskrænkelse), dels om udnyttelse mv. af andre i seksuelle sammenhænge (f.eks. §§ 230 og 235 om børnepornografisk materiale, § 228 om rufferi og § 229 om alfonseri).

Der er tale om en meget betydelig variation i karakteren og grovheden af de forhold, som kan være omfattet af straffelovens kapitel 24. Overtrædelserne omfatter f.eks. både alvorlige personfarlige sædelighedsforbrydelser som voldtægt og grove overgreb mod børn under 15 år og mindre alvorlige, enkeltstående tilfælde af beluring og verbal uterlighed.

Bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 er ændret adskillige gange siden straffeloven fra 1930. Blandt de seneste års ændringer kan nævnes forhøjelsen i 2002 af strafferammerne for voldtægt (§ 216) og samleje med børn under 15 år (§ 222) (lov nr. 380 af 6. juni 2002), hvor der samtidig i forarbejderne blev forudsat en forhøjelse af straffen med 1 år i forhold til det hidtidige strafniveau. Ved en lovændring i 2008 blev § 222

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

ændret med henblik på at skærpe straffen i tilfælde, hvor gerningsmanden har skaffet sig samleje med en person under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed (lov nr. 501 af 17. juni 2008).

Der er også foretaget flere ændringer f.eks. af straffelovens §§ 230 og 235 om fremstilling og besiddelse af børnepornografisk materiale, senest i 2009, hvor det bl.a. blev gjort strafbart via internettet at sætte sig i besiddelse af børnepornografisk materiale, selv om materialet ikke downloades på en computer, eller der ikke betales for det (lov nr. 319 af 28. april 2009).

2. Bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 om sædelighedsforbrydelser rejser jævnligt spørgsmål i den politiske og offentlige debat, f.eks. om strafniveauet for grove tilfælde af sædelighedskriminalitet eller om udformningen af en eller flere bestemmelser. Senest har bl.a. Amnesty International rejst spørgsmål om, hvorvidt flere bestemmelser i straffelovens kapitel 24 bør ophæves eller revideres.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse væsentligt, at straffelovens bestemmelser om sædelighedskriminalitet er udformet sådan, at de afspejler et nutidigt menneske- og samfundssyn. Ligeledes er det væsentligt, at strafniveauet for de forskellige forbrydelser ud fra en nutidig opfattelse afspejler grovheden og karakteren af de pågældende lovovertrædelser, herunder at der er den fornødne sammenhæng mellem strafniveauerne for de forskellige former for sædelighedskriminalitet.

Straffelovrådet anmodes på denne baggrund om at foretage en generel gennemgang af straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden med henblik på at vurdere, om der bl.a. i lyset af de enkelte bestemmelsers anvendelse i praksis er grundlag for at foretage ændringer i bestemmelsernes udformning, og om der er behov for særlige initiativer vedrørende straffastsættelsen navnlig for de groveste sædelighedsforbrydelser.

3. Følgende spørgsmål bør særligt overvejes af Straffelovrådet:

3.1. Voldtægt efter straffelovens § 216 (jf. også §§ 224 og 225) er en alvorlig personfarlig forbrydelse, der samtidig indebærer en meget grov krænkelse af ofrets frihed til at bestemme, hvem han eller hun vil have et seksuelt forhold med. Straffen for voldtægt blev som nævnt ovenfor skærpet ved strafskærpelsesloven fra 2002, og Rigsadvokaten har siden

lovændringen i en række redegørelser slået fast, at de forudsatte strafskærpelser må anses for at være slået igennem i retspraksis.

Normalstraffen for et enkeltstående tilfælde af fuldbyrdet voldtægt må i dag antages at være ca. 2½ års fængsel ved en såkaldt overfaldsvoldtægt, dvs. voldtægt begået mod en person, som gerningsmanden ikke kender, og hvor der ikke inden voldtægten har været samvær mellem forurettede og gerningsmanden. Strafniveauet er lavere i sager om kontaktvoldtægt, dvs. i tilfælde, hvor parterne umiddelbart inden har været sammen på en måde, som kunne være optakten til en (frivillig) seksuel kontakt, eller hvor parterne kender hinanden i forvejen. I disse sager må normalstraffen antages at være fra omkring 1½ års fængsel op mod 2 års fængsel (hvis der ikke er anvendt betydelig vold). I sager om parvoldtægt, dvs. voldtægt mod en nuværende seksualpartner eller mod en tidligere seksualpartner, hvis forholdet er ophørt inden for et kortere tidsrum forud for voldtægten, må normalstraffen antages at være fra omkring 1½ års fængsel til fængsel i 1 år og 8 måneder.

Fastsættelsen af straffen beror i hvert enkelt tilfælde på domstolenes konkrete vurdering af samtlige sagens omstændigheder og afhænger bl.a. af, om der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.

Rigsadvokaten har i sin seneste redegørelse om straffen for voldtægt på grundlag af en gennemgang af retspraksis anført, at strafudmålingen i sager om parvoldtægt og kontaktvoldtægt ikke er udtryk for en generel opfattelse af, at straffene i disse sager bør udmåles mildere end i sager om overfaldsvoldtægt. Strafudmålingen er efter Rigsadvokatens opfattelse udtryk for, at der i sager om parvoldtægt og kontaktvoldtægt ofte vil foreligge konkrete omstændigheder, der efter straffelovens almindelige principper om strafudmåling bør føre til en lidt lavere straf end i sager om overfaldsvoldtægt.

Justitsministeriet vil i folketingsåret 2009-10 fremsætte et lovforslag om ændring af straffelovens § 216 med henblik på at præcisere, hvilke forhold der i almindelighed skal tillægges særlig vægt ved strafudmålingen for voldtægt. Formålet hermed vil navnlig være i lovgivningen at præcisere, at strafudmålingen i voldtægtssager ikke er udtryk for en generel forskel i grovhedsvurderingen af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt, men at straffen i hver enkelt voldtægtssag må fastsættes ud fra en samlet konkret vurdering af den pågældende sags

omstændigheder.

Henset bl.a. til voldtægtsforbrydelsens alvorlige karakter kan der imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse være anledning til at overveje, om det ovennævnte normalstrafniveau i voldtægtssager generelt i dag i tilstrækkelig grad afspejler forbrydelsens grovhed og den krænkelse af ofret, som finder sted. Overvejelser herom må ske i lyset af strafniveauet for bl.a. andre sædelighedsforbrydelser.

Straffelovrådet anmodes på denne baggrund om bl.a. at overveje strafniveauet i sager om voldtægt med henblik på at vurdere, om der måtte være behov for yderligere initiativer på dette område.

3.2. På baggrund af den offentlige debat, der har været om spørgsmålet, anmodes Straffelovrådet endvidere om bl.a. at overveje, om der – som f.eks. i Norge – bør indføres regler om strafansvar for uagtsom voldtægt. Det bemærkes, at straffelovens § 226 allerede i dag giver mulighed for at straffe for uagtsom overtrædelse af visse bestemmelser i kapitel 24, f.eks. hvis gerningsmanden burde have indset, at han havde samleje med en person under 15 år (jf. § 222). Straffelovrådet bør i den forbindelse belyse de hensyn, der kan tale henholdsvis for og imod en kriminalisering af uagtsom voldtægt, og herunder belyse en eventuel udvikling i retspraksis med hensyn til at domfælde for (forsætlig) voldtægt i sager, hvor der ikke er anvendt omfattende vold eller trusler.

Voldtægtsforbrydelsen omfatter også tilfælde, hvor gerningsmanden skaffer sig samleje ved at hensætte den forurettede i en tilstand, hvor han eller hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. § 216, stk. 1, 2. pkt. (med en strafferamme på som udgangspunkt fængsel indtil 8 år). Tilfælde hvor en person i øvrigt skaffer sig samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en sådan tilstand, f.eks. som følge af indtagelse af alkohol eller narkotika, straffes efter straffelovens § 218, stk. 2, med fængsel indtil 4 år. Straffelovrådet anmodes om at overveje, om sådanne forhold eventuelt bør straffes som voldtægt, og i givet fald hvilken betydning dette bør have for de øvrige forbrydelser i kapitel 24, som handler om at udnytte en bestemt tilstand eller svagere position hos den forurettede (navnlig §§ 217-220).

Straffelovrådet bør også overveje, om begrænsningen til forhold begået uden for ægteskab i straffelovens § 218 og § 220 (om forskellige tilfælde, hvor opnåelse af samleje sker ved udnyttelse mv.), bør opretholdes, eller

om bestemmelserne bør udvides til også at omfatte forhold begået inden for ægteskab mv.

Straffelovrådet bør desuden overveje, om der eventuelt er grundlag for at ophæve visse af bestemmelserne i kapitel 24, herunder navnlig § 221 om at tilsnige sig samleje med en anden person eller § 227, hvorefter straffen kan nedsættes eller bortfalde, hvis gerningsmanden og den forurettede indgår ægteskab mv.

I tilknytning til overvejelserne om straffelovens kapitel 24 kan Straffelovrådet også overveje forholdet til straffelovens § 210 om incest.

4. Det forudsættes, at Straffelovrådet inddrager regler og erfaringer fra andre lande, herunder navnlig de nordiske lande, om bl.a. udformningen og afgrænsningen af sædelighedsforbrydelserne.

I det omfang Straffelovrådet finder, at der er behov for lovændringer, anmodes rådet om at udarbejde et lovudkast.